

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ**

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ НАУК
УКРАЇНИ**

**КОНСУЛЬТАТИВНА
МІСІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ**

ВІЙНА В УКРАЇНІ: ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ ТА НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ

**Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції**

21 лютого 2025 року

Київ – Львів – Харків

Рекомендовано до друку та розміщення в електронних сервісах ЛьвДУВС
Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 26 лютого 2025 року № 13)

Упорядник:
У. О. Цмоць

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки : збірник тез
В42 Міжнародної науково-практичної конференції (21 лютого 2025 року) /
упоряд. У. О. Цмоць. Львів : Львівський державний університет внутрішніх
справ, 2025. 586 с.

Уміщено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки», яка відбулася 21 лютого
2025 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

*Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів,
статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.*

The collection contains the participants' reports of the International Scientific and
Practical Conference «The War in Ukraine: Conclusions Drawn and Lessons Not Learnt»,
which was held on February 21, 2025, at Lviv State University of Internal Affairs.

*The reports are published in the author's edition. The authors are responsible for the
reliability of the facts, statistical data, and the accuracy of the material presented.*

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2025

Казан Е. М., Заболотнюк І. О. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ	233
Казміренко В. П., Казміренко Л. І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ЧИННИКІВ НА ОСОБИСТІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	235
Казміренко Л. І., Власенко С. Б. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОПРОФІЛАКТИКИ ВІДХИЛЕНЬ У ПОВЕДІНЦІ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ПСИХІЧНУ ТРАВМУ	237
Качмар О. В., Єнько О. О. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ	239
Кердивар В. В. PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF WORKING WITH INTERNALLY DISPLACED PERSONS WITH HEIGHTENED AGGRESSION	241
Кікінчук В. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСОБИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	243
Кіндзерська А. Г., Карпушина М. Г. VOLUNTEERING AS THE FOUNDATION OF CIVIC MATURITY AND SOCIETAL RESILIENCE DURING THE MARTIAL LAW IN UKRAINE	245
Кісіль З. Р. ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СПІВРОБІТНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ПІДГРУНТЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ТА РИЗИКОНЕБЕЗПЕЧНИХ УМОВАХ	247
Кобко Є. В. МІЖНАРОДНІ БАЗИ ДАНИХ ІНДИКАТОРІВ ТА ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	250
Коваленко А. В. ЗАСОБИ ВИЯВЛЕННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КРИМІНАЛЬНО КАРАНИХ ДІЯНЬ, ВЧИНЕНИХ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ	252
Ковалів М. В., Кріль А. В. ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	254
Ковальова О. В., Богучарова О. І. ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ	256
Ковальчук В. П. ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА РОЛЬ ТРЕНІНГІВ ЗА УЧАСТІ МІЖНАРОДНИХ ЕКСПЕРТІВ	258
Ковальчук О. В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ДІТЕЙ	261
Козут В. М., Церковник С. І. РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ НОРМ І СТАНДАРТІВ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ	264
Козира І. М. ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	267
Козубенко І. В. РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	269
Колесніченко О. С. МОДЕЛЬ БОЙОВОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТРАВМАТИЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	271
Кондратюк-Антонова Т. В. СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ВОЛОНТЕРСТВО	273
Конопля В. В., Крук С. В., Скиба О. М. ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ, ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ	274

Кердивар В. В.,
начальник навчально-наукової лабораторії
екстремальної та кризової психології
Навчально-наукового інституту управління та безпеки населення,
доктор філософії
(Національний університет цивільного захисту України)
Kerdyvar V.,
head of the educational and research laboratory of extreme and
crisis psychology of the educational and research institute of
public administration and safety, PhD
(National University of Civil Protection of Ukraine)

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF WORKING WITH INTERNALLY DISPLACED PERSONS WITH HEIGHTENED AGGRESSION

The war and large-scale crisis situations in Ukraine have led to a significant increase in the number of internally displaced persons (IDPs). These are individuals who have lost their homes, stability, and habitual way of life, which profoundly affects their psycho-emotional state. Facing uncertainty, social isolation, and economic instability, IDPs often experience stress, frustration, and a sense of powerlessness. Accumulated negative emotions frequently manifest as aggressive behavior, which serves as a defensive response to deep internal distress.

Aggressiveness among IDPs is a significant challenge for psychologists working in crisis conditions. Understanding it as a natural reaction to stress allows for effective communication and support for individuals in need. Psychological work with aggression involves not only stabilizing emotional states but also addressing the underlying causes that provoke it by creating a safe space for dialogue and restoring trust in the world.

An analysis of manifestations of aggression among IDPs shows that such behavior is a complex psychological reaction to prolonged stress, uncertainty, and the loss of a familiar way of life. Displacement caused by war or other crises destroys fundamental human needs: safety, control over circumstances, and social stability. The inability to return to normal life and manage accumulated emotional tension often results in aggressive behavior as a form of psychological defense. In this case, aggression is a reaction to helplessness, frustration, and a desire to regain lost control over one's life [1].

The psychological nature of aggression among IDPs manifests at various levels. Verbal aggression is the most common form, where individuals express dissatisfaction through accusations, critical remarks, or raised tones. In more severe cases, aggression may take physical forms when frustration escalates into destructive actions or demonstrative behavior. Such manifestations signal that internal tension has reached its peak, and the individual is unable to regulate their emotional state independently.

On a psychological level, aggressiveness among IDPs often stems from a lost sense of justice. Many internally displaced persons feel wronged and abandoned without proper assistance or support, fostering deep dissatisfaction and social distrust. Accumulated anger and disappointment may be directed at the environment, the state, or even loved ones. At the same time, aggression often masks other emotions-fear, helplessness, or shame-resulting from traumatic experiences [2].

Understanding the nature of aggression among IDPs is crucial for effective psychological intervention. It is important not to view aggressive behavior solely as a negative manifestation but rather as a signal of deep internal distress and unmet needs. The psychologist's task is to see the person's true pain behind the aggression, help stabilize their emotional state, and find safe and constructive ways to express their feelings.

Working with IDPs who exhibit high levels of aggression requires a specific approach focused on creating a safe space for emotional expression and reducing aggression. The first step involves establishing trust and contact with individuals under stress. For this purpose, it is important to use active listening techniques that allow individuals to express their feelings without judgment or condemnation. This creates a sense of support and gradually reduces tension that may provoke aggressive behavior. A psychologist must demonstrate openness and readiness to accept the person with their emotions, thus breaking down initial barriers of distrust [3].

After trust is established, it is essential to diagnose the causes of aggression. Identifying the triggers for aggressive reactions helps psychologists determine whether they are linked to specific life circumstances or deeper traumatic experiences. Internally displaced persons often face feelings of helplessness and danger, which can provoke aggression as a means of regaining control. It is important to pay attention to any signs of stress, anxiety, or anger and provide opportunities to express these feelings without fear of judgment.

To directly reduce aggression, psychologists can employ various stabilization techniques. Grounding techniques, for example, help individuals focus on the present moment and reduce emotional tension. These can include breathing exercises to promote relaxation or physical activities to release excess tension. Techniques based on «here and now» approaches, where individuals focus on physical sensations or surrounding objects, are also effective in reducing psycho-emotional strain [4].

Moreover, psychologists should facilitate the development of alternative forms of emotional expression. This includes helping individuals find constructive ways to express aggression, such as through creativity, physical exercises, meditation, or group activities. Group therapy and community support are particularly important for IDPs as they foster a sense of belonging, improve social connections, and reduce feelings of isolation. Individual characteristics must also be considered, with methods tailored to personal experiences and needs.

The work of psychologists with internally displaced persons exhibiting heightened aggression involves numerous challenges and limitations that can complicate the assistance process. One major challenge is the limited time available to establish contact and address emotional issues. In crisis situations, psychologists often have insufficient time for in-depth work with clients, which may result in superficial handling of aggression and stress. The lack of adequate time for proper emotional stabilization can complicate further psychological assistance, making it less effective.

Another significant challenge is emotional burnout among psychologists. Constantly working with individuals experiencing stress and demonstrating aggression can lead to emotional exhaustion. This occurs due to the high psycho-emotional load and the need to continuously manage one's own reactions to difficult situations. It is essential for psychologists to have regular supervision and support from colleagues to prevent professional burnout. Additionally, psychologists often face resource limitations-both human and material-which hinder the provision of comprehensive support.

Equally important is the instability of the conditions in which IDPs find themselves, including frequent relocations, changes in living conditions, and insufficient social support. Such instability complicates the establishment of long-term therapeutic relationships and the planning of support strategies. Individuals who have experienced trauma and must constantly adapt to new realities may struggle to maintain emotional stability, making therapy more challenging [5].

Aggressiveness among internally displaced persons is an important symptom of deep psycho-emotional distress, and its management requires an individualized approach that considers each person's unique characteristics. For psychologists, it is crucial to understand that aggression reflects not conflict per se, but trauma, uncertainty, and stress. The psychologist's role is to identify the sources of aggression and help individuals find constructive ways to resolve their emotional challenges.

Psychologists must be prepared to work with aggressive IDPs by understanding not only methods for reducing aggression but also its underlying causes. Professional development, regular crisis psychology training, and the creation of supportive conditions for psychologists are highly recommended. Additionally, involving interdisciplinary teams to address mental health issues among IDPs ensures a comprehensive approach. Developing socio-psychological programs that allow IDPs to adapt to new living conditions and express emotions without aggression is a key step toward ensuring their psychological well-being.

1. Kerdyvar V., Platonov V. Osoblyvosti roboty psykholohiv Derzhavnoyi sluzhby Ukrainy z nadzvychaynykh sytuatsiy iz vnutrishno peremishchenyimi osobamy. In: Vyklyky tolerantnosti v umovakh rosiyskoyi voyennoyi ahresiyi: materialy Vseukrayinskoyi naukovy-dyskusynoyi platformy, pryurochenoyi do Mizhnarodnoho dnia tolerantnosti, Kropyvnytskyi, DonDUVS, P. 73–75. [in Ukrainian]

2. Pokhilko D.S. Novi vyklyky viyny: psykholohichnyy aspekt. In: Psykholohiya osobystosti fakhivtsya v umovakh voyennoho chasu ta postvoennoyi rehabilitatsiyi: zbirnyk materialiv IX Vseukrayinskoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi (25 zhovtnya 2024 roku), compiled by V. S. Blikhar, Lviv: Lvivskyy derzhavnyy universytet vnutrishnikh sprav, P. 300–302. [in Ukrainian]

3. Kerdivar V. Psykholohichni osoblyvosti ahresyvnosti u vnutrishno peremishchenykh osib zi skhidnykh oblastey Ukrainy. Disaster and Crisis Psychology Problems, No. 2. Available at: <https://doi.org/10.52363/dcpp-2021.2.2>. [in Ukrainian]

4. Blynova O. Sotsialno-psykholohichni zasady adaptatsiyi vymushenykh mihrantiv. In: Aktualni problemy psykholohiyi: zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohiyi imeni H.S. Kostyuka NAPN Ukrainy, Kyiv: Tankom, Vol. IX, Issue 9, pp. 58–66. [in Ukrainian]

5. Humenyuk L.Y., Breus A.O. Sotsialno-psykholohichna adaptatsiya vymushenykh pereselentsiv v Ukraini. Naukovyy visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav, No. 2, P. 108–122. [in Ukrainian]

ВІЙНА В УКРАЇНІ:
ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ ТА НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції

21 лютого 2025 року

Упорядник:
У. О. Цмоць

Формат 60x84/8.

Умовн. друк. арк. 68,12. Зам. № 11-25.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.